

naše glasilo

OBMOČNA OBRTNO-PODJETNIŠKA
ZBORNICA NOVO MESTO

Poštšina plačana pri pošti
8103 Novo mesto

Glasilo
Območne obrtno-podjetniške
zbornice Novo mesto

julij 2013, številka 2, leto XXX

- Obisk kovinarjev v podjetju Akrapovič
- Spomladanski izlet v Vojvodino
- Določila novega zakona o delovnih razmerjih
- Novosti na davčnem področju
- Regijska štipendijska shema za Dolenjsko
- Mihael Filipič, prejemnik posebnega priznanja

Spoštovane obrtnice in obrtniki,

Ne moremo mimo dejstva, da se je tudi za našo stanovsko organizacijo izteklo obdobje ne preverjanja učinkovitosti dela in da je prišel čas ZA KORENITE SPREMEMBE in prilagajanje novim razmeram na trgu. Ker vemo, da se okolica ne bo spremenila, se zavedamo, da če bomo želeli obstati ali ostati močni se bomo morali še močneje povezati. Vendar kako, ko pa nas na vse načine želijo razdružiti in nas spremeniti v šibak člen, ki ne bo nevaren opozorjevalec na napake in trd pogajalec k spremembam?

Naši dedje in očetje so Obrtno zbornico in njeno reprezentativnost gradili 45 let in ne bi bilo prav, da dopustimo, da se tako številčni in močan gospodarski subjekt razbline. Ponovno nas ne more nobena oblast potisniti na rob gospodarstva, kjer se je aktivnost povezovanja pričela. Obstajal je razlog in vizija, ki je nekoč že pokazala svojo moč, ter pomagala svojim članom, obrtnikom.

Trenutni politični ukrepi še vedno ne prinašajo gospodarsko primernih učinkov in koristi. Nasprotno, nam vsak dan, pomagajo v še slabši konkurenčni položaj na trgu. Razdeljeni in ne združeni obrtniki nimamo nikakršnega vpliva in moči pri ključnih političnih odločitvah.

Našo regijsko zbornico združuje 1.680 obrtnikov in podjetnikov iz 8 dolenjskih občin. Sami veste, bolje od mene, da en glas malo

doseže, ko pa nas je združenih v zbornico veliko članov pomeni veliko glasov in so naša opozorila oblastem in družbi jasna ter prepoznavna. Pomen in dodana vrednost obrtnika in podjetnika je korist, ki jo prejme sleherni državljan za boljšo kvaliteto svojega življenja.

Zagotovo pa je naša prioriteta naloga pripraviti poleg že utečenih storitev praktični izobraževalni program s konkretnimi rezultati, kjer vam bomo zagotovili brezplačna strokovna in zakonska svetovanja. Dodali bomo tudi splošna in posebna izobraževanja prilagojena končnim produktom, kot so: brezplačna izdelava spletnih strani, analiza trga, izdelava konkretnih prodajnih pisem in njihovo plasiranje, coaching s področja prodaje in marketinga ter vodenja, prijavljanje na javne razpise.... s priznanimi strokovnjaki.

Mojca Andolšek

Vsem članom želimo omogočiti priložnost, da preizkusijo naše delo ter dodano vrednost, ki jo poleg zastopanja v političnem prostoru zbornica nudi. Takrat bomo z veseljem sprejeli vse kritike in predloge ter postali še boljši. Naši obrtniki in podjetniki, pa uspešnejši zaradi uvajanja sprememb s katerimi se bodo srečali na naši zbornici ter jih vključili v svoj posel. Modri ljudje pravijo, da če boš spoštoval sam sebe, te bodo cenili tudi drugi.

Pomembno si je vzeti čas, ki ga kot veste obrtniki nimamo veliko za obisk seminarjev, izobraževalnih delavnic ter okroglih miz.

Vendar takšno dodano vrednost, pa mora

najava dogodkov

DATUM	PRIČETEK	VRSTA DOGODKA	NASLOV DOGODKA	ORGANIZATOR	IZVAJALEC	KRAJ IZVEDBE
JULIJ						
18. 7. 2013	13.00	Delavnica	Razpisi	OOZ Novo mesto	MK projekt d.o.o.	OOZ Novo mesto
SEPTEMBER						
11. 9. - 17. 9. 2013		Sejmi	46. MOS Celje	OZS Ljubljana	Celjski sejem	Celjski sejem, Celje
12. 9. 2013		Srečanje	Mednarodno poslovno srečanje obrnitkov	OZS Ljubljana	Celjski sejem	Celje
18. 9. - 21. 9. 2013		Sejmi	Ogled sejma EMO 2013	OZS Ljubljana	Sekcija kovinarjev	Hannover
		Usposabljanje	Usposabljanje za prevoznike TK C3	OOZ Novo mesto	OZS Ljubljana	OOZ Novo mesto
		Družabne aktivnosti	Jesenski izlet	OOZ Novo mesto	OOZ Novo mesto	
		Družabne aktivnosti	Izlet Združenja upokojenih obrtnikov OOZ NM	OOZ Novo mesto	OOZ Novo mesto	

vsak posameznik spoznati sam in izgovori, da nekaj ne koristi, kar nisi še nikoli preizkusil, žal nikogar ne prepričajo.

Žal mi je vsakega člana, ki mu je zmanjkalo vztrajnosti in da ni pravočasno poiskal pomoči, takrat ko še ni bilo prepozno. Obrtniki živimo za svoje podjetje in smo se za doseganje ciljev pripravljali žrtvovati in tako se nam včasih pripeti, da v težkih situacijah ne najdemo poguma, da bi prosili za pomoč.

Preberite in predelajte Naše glasilo, katerega držite pred sabo ter ne odlašajte s svojimi predlogi, pobudami in kritikami. Pošljite svoja mnenja na e-naslov: obrtna.nm@ozs.si ter spremenite svoj svet in svet okoli vas.

Obrtnik z vizijo in jasnimi cilji, izdelaja najboljši produkt ali storitev. Zvišani davek ter ostale neprijaznosti ga ne morejo zaustaviti. Vendar, njegova stanovska organizacija OOO NM se bo borila za zmanjšanje obveznosti in s tem dvig konkurenčnosti za slehernega svojega člana.

„Ni sramotno pasti, sramotno je se ne pobrati“ – Nick Vujacic (avstralski motivator, ki se je rodil brez rok in brez nog)

Mojca Č. Andolšek, predsednica OOO NM

Pravila estetike in modno svetovanje

Tekstilke sledijo modnim trendom

Renata Novak

Na spomladanskem srečanju tekstilcev in predelovalcev kože Slovenije, je v nas prebudila zanimanje predavateljica Neža Gregorčič-Žgombič, lastnica podjetja StatuS. Predavala je o estetiki in modi.

Po nekaj pogovorih, smo se odločile da jo povabimo na našo zbornico v Novo mesto, kjer nam bi predavala o pravilih estetike in o modnem svetovanju.

Predavanje smo imele v soboto, 22.6.2013, na katerega se nas je prijavilo 6 kandidatk.

Naše tekstilke so z zanimanjem prisluhnile predavanju o modi.

Z zanimanjem smo poslušale in obnavljale kaj je estetika, kaj je moda. Kakšne postavbe poznamo (peščena ura, jabolko, hruška, ...) in kako jih primerno oblečemo. Veliko smo izvedele o barvnih tipih (spomladanski, poletni, jesenski in zimski) ljudi in katere barve so ustrezne tem tipom ljudi. Pogovarjale smo se o barvnih kontrastih in o kombiniranju barv, o tem kako vidimo druge in kako nas vidijo drugi (v obliki delavnice- individualna obravnava posameznice), o tem kako in komu svetovati.

Kovinarji na ogledu podjetja Akrapovič d.d.

Strokovna ekskurzija

Jože Miklič

Člani sekcije kovinarjev smo bili 16. maja na ogledu podjetja Akrapovič v Ivančni Gorici. Že ob prihodu v podjetje so nas navdajali dobri občutki. Predstavniki podjetja nam je razkazal njihove prostore in nam obenem predstavil razvoj podjetja, njegove začetke in njihove načrte za prihodnost. V razvojnem in prototipnem oddelku smo si tako ogledali postopek razvoja izpušnega sistema, za določeno vozilo, od same zasnove, vse do izdelave prototipa, ter potrebnih testiranj in vpeljave izdelka v proizvodnjo. V proizvodnem oddelku pa smo si ogledali razne priprave in orodja ter sam potek proizvodnje, videli pa smo tudi zanimiv postopek vlivanja izdelkov iz titana, ki ga uporabljajo tako za potrebe lastne proizvodnje, kot tudi za potrebe medicine.

Poleg tehnološko naprednih naprav in sodobnih testnih centrov, pa je marsikateri od nas med ogledom našel kakšno idejo, ki jo bo lahko bodisi uporabil ali pa spremenil v morebitno sodelovanje. Ob ogledu proizvodnje izpuhov smo bili nemalo presenečeni nad optimizacijo proizvodnje in prostora, prav

tako pa so nas pozitivno presenetili tudi hiter razvoj podjetja in njegovi mednarodni dosežki. Menim, da nas je ogled nekako motiviral in nam navdihnil novih moči in upanja, ter nam prikazal, da je tudi v današnjih časih z dobro idejo, vztrajnostjo in natančnim delom mogoče uspeti.

Aktivnosti sekcije avtoserviserjev

Sekcija avtoserviserjev o delovanju v bodoče

Zdravko Klevišar

Zbor sekcije smo imeli v začetku marca, kjer smo sprejeli program dela za tekoče leto.

Nadaljevali smo z izobraževalnim programom na temo Vbrizgalni sistemi v vozilih, katerega smo teoretični del izpeljali v lanskem letu. Drugi praktični del šolanja, pa smo imeli v mesecu aprilu v delavnici avtomehanika Arčon s.p. v Novi Gorici. Sestavili smo dve skupine, saj smo imeli rezervirana dva termina. Člani avtoserviserjev, kateri smo se udeležili drugega dela izobraževanja, smo bili zadovoljni z izvedbo šolanja v delavnici Arčon s.p. Na koncu je bilo veliko prostega pogovora med člani, predvsem pa izmenjava mnenj o različnih problemih, ki so bili vezani na vozila, pa tudi na stranke. Pripravili so nam obilno malico, kjer se je prilegel tudi kozarček njihovega vina. Vrnili smo se v večernih urah.

V mesecu maju, 26.05.2013 smo se odpeljali z avtobusom na sejem Autopromotec Bologna v Italiji. Za spremembo smo ga obiskali zadnji dan sejma in to na nedeljo. Ker je to sejem predvsem za opremo delavnic, orodij in rezervnih delov in ker je bil to zadnji dan sejma, smo imeli možnost kupovati po nižjih spuščenih cenah.

V mesecu juniju dne 18.06.2013 smo organizirali regijsko srečanje članov avtoserviserjev, ki so se ga udeležili tudi ostali člani iz sosednjih obrtnih zbornic. Na srečanju je bilo predstavljeno bodoče delovanje naše sekcije avtoserviserjev. Predstavljena je bila še ponudba Petrola d.d. za avtoličarje PREDELAVA LIČARSKE KOMORE iz kurilnega olja na plin. Na koncu nas je Petrol d.d. povabil na prigrizek, kjer so posamezniki lahko še konkretno postavljali vprašanja glede subvencije, itd. Kot majhen dosežek pa lahko povem, da je naša sekcija avtoserviserjev s pomočjo OZS in nekaterimi nečlani dosegla zmanjšanje okoljske dajatve za plin R 134A. To pomeni znižanje stroškov, saj je pri eni jeklenki cena nižja za cca 200 €.

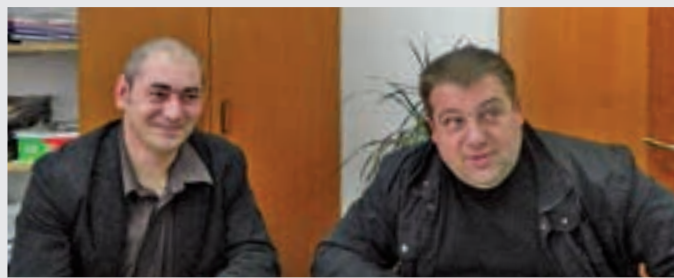
To je kratek povzetek delovanja sekcije v prvi polovici leta 2013.

O bodočem delovanju sekcije je tekla debata na regijskem sestanku dne 18.6.2013

Teoretični del predavanja o vbrizgalnih sistemih je potekal na OOOZ NM

Taksist Đurica Adamov in predsednik sekcije za promet Anton Bobič

Župan prisluhnil potrebam taksistov

Reševanje problematike taksi prevozov

Breda Koncilja

V Novem mestu trenutno deluje 8 neodvisnih taksi prevoznikov, ki delujejo v Sekciji za promet, ki ima pod svojim okriljem tudi Odbor taksistov s predsednikom Đurico Adamov. Taksisti se trudijo pri kakovostnem izvajanju prevozov, kakor tudi na usklajenosti oziroma konkurenčnosti cen prevozov. Vse prevoze opravljajo z vozili višjega cenovnega razreda, pri tem pa ne pozabljajo na točnost, urejenost ter kvalitetno opravljanje svojega dela.

Pri svojem delu pa se taksisti srečujejo tudi z številnimi težavami, od nelojalne konkurence, dela na črno, še posebej pa opozarjajo na premajhno prepoznavnost njihove dejavnosti.

Na te težave smo predstavniki zbornice opozorili tudi na sestanku z županom Mestne občine Novo mesto g. Alojzijem Muhičem dne 17.5.2013 in bi jih lahko strnili v naslednje točke:

- v shemo informativnih in usmerjevalnih informacij MO NM vključiti tudi taksi službe s kontaktnimi podatki,
- zagotoviti eno (1) parkirno mesto na Glavnem trgu v Novem mestu,
- zagotoviti povečanje koriščenja lokalnih taksi prevoznikov s strani MO Novo mesto

Promocija taksi prevozov je zelo pomembna, da bi turisti, ki pridejo v naše mesto, pa tudi občani, vedeli, da pri nas lahko koristijo kvalitetne in cenovno ugodne taksi prevoze. Člani sekcije predlagajo, da se njihovi **kontaktni podatki** objavijo na vseh mestih, kjer je seveda to možno (**informativne table, razne zloženke, časopisi, razni promocijski material, ipd. MO NM**).

Za večjo dostopnost do njihovih storitev in izboljšanjem kvalitete mestne ponudbe, predlagamo, da čim prej realiziramo idejo zagotovitve **parkirnega mesta na Glavnem trgu v Novem mestu**. Tako bi preprečili tveganje pri ustavljanju taksistov na nevarnih in nedovoljenih mestih, zaradi prezasedenosti parkirišč v starem jedru mesta, stalno parkirno mesto pa bi zagotovo pripomoglo k večji prepoznavnosti in dostopnosti do njihovih storitev ter sami urejenosti mesta.

Pričakujemo hitro reševanje problematike naših taksistov in izboljšanja situacije na tem področju.

Novi Sad z okolico

Spomladanski izlet obrtnikov

Katica Golobič

Kmalu potem, ko smo krenili iz Novega mesta, se je izkazalo, da je pred nami lep, sončen dan.

Po krajših postankih, kjer smo se okrepčali s kavico in napitki, smo prispeli v pravoslavni samostan Krušedol na Fruški gori, kjer so nas prijazno sprejeli in nam pokazali znamenite freske. Že kar malo lačni in potrebni kozarca dobrega vina smo nadaljevali pot do muzeja čebelarstva, kjer smo izvedeli marsikaj. Navdušila nas je tudi vinska klet. Po ogledu le-te je sledila pokušina vin ob narezku. Zanimivo je bilo srečanje z lastnikom g. Živanovićem, ki nam je povedal, da je svoje dni služboval v novomeškem IMV-ju. Občutek, da nekdo v Sremskih Karlovcih tako dobro pozna Novo mesto, je bil nedvomno prijeten. Seveda smo v trgovinici, ki je del posesti, kupili buteljke in med. Ko smo se odpravili do Petrovaradina je bilo že pošteno vroče in pričakala nas je od sonca obsijana trdnjava s čudovitim razgledom. Po ogledu smo krenili proti hotelu in bili do večerje prosti. Večerjo smo imeli v tipični novosadski gostilni v centru mesta. Poleg okusne hrane so vzdušje popestrili še tamburaši.

V soboto zjutraj smo se po zajtrku odpeljali proti Slavoniji v Ilok. Najprej smo si z vodičko ogledali dvorec in nato še mogočno vinsko klet. Po ogledu nas je čakala pogrnjena miza in izbrana ribja čorba ali golaš, ki smo ju zalili z vrhunskim vinom. Sledil je še nakup buteljk in nato vožnja proti Osijeku s kratkim postankom v Vukovarju. Po namestitvi v modernem hotelu ob Dravi je sledila vožnja proti nacionalnemu parku Kopački rit. Sledil je ogled parka in nepozabna vožnja z ladjico mimo gnezd kormoranov. Videli in slišali smo ogromno novega. Med drugim tudi o obiskih pomembnih politikov, ki so se na obisku naše bivše države prijetno zabavali v tem naravnem biseru.

Sledila je vožnja do nove vinske kleti in pokušine vin. Ker je šlo za odlična vina, smo s »pokušanjem« nadaljevali ob vrhunski večerji. Ob glasbi tamburašev so korajžni tudi zapeli in zaplesali.

V nedeljo zjutraj so si nekateri ogledali Osijek z vodičem, medtem ko smo drugi še malo poležali. Nato smo šli v Đakovo, si ogledali katedralo in znamenito kobilarno lipicancev. Pred nadaljevanjem poti proti salašu Antin stan se nam je prilegla pijača v lokalčkih na glavni

Samostan Krušedol na Fruški gori

ulici. Ker je bila tudi nedelja sončna in vroča, so nas na salašu (kmetiji), kamor smo prispeli, pričakali z dobrotami na prostem.

Medtem, ko smo listali po albumu, kjer so dokumentirani obiski znanih osebnosti, smo razmišljali, kaj lahko človek, ki ima ideje in nepopisno voljo, ustvari. Žal je gospod Ante že pokojni, vendar žena in sinova družina nadaljujejo tradicijo. Pripravili so okusno kosilo, ki so ga dopolnili mladi tamburaši.

Proti domu smo se odpravili zadovoljni. Seveda ni šlo brez postanka in ponovne pokušine domačih salam, ki so »zaplavale« v dolenskih vinih, na katera prisegajo naši vinogradniki.

Za nami je bil krasen izlet in z veseljem se bomo vračali v kraje, ki niso tako daleč, da jih ne bi nekega dne bolje spoznali.

IZJEMNA PONUDBA SAMO ZA ČLANE OOOZ NM:

15 % POPUST na storitve in

10 % POPUST na rezervne dele

AVTOCENTER BRDAR d.o.o.

Birčna vas 66 - 8000 Novo mesto - Slovenija

Tel/fax: 07 30 79 020, 07/30 79 021

GSM: 041/757 415, 041/632 021

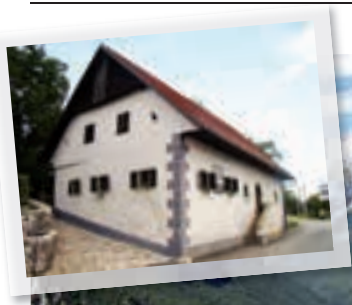
- servisiranje vozil
- kleparsko-ličarska dela
- polnjenje klim
- avtovleka
- optika
- avtoelektrika
- premontaža gum
- diagnostična popravila

Imamo sklenjene pogodbe za kleparska in ličarska popravila za vse znamke vozil z vsemi vodilnimi zavarovalnicami. Obveščamo stranke, da v primeru poškodovanega vozila rešujemo **quick check kasko** škodne primere za vse znamke vozil za Zavarovalnico Maribor in Tilio (neposredno na našem servisu)

BON za BREZPLAČNO VLEKO do 100 km
(velja za poškodovana vozila, ki jih bomo popravili v naši delavnici)

Člani na spomladanskem izletu pred cerkvijo v Iloku.

Spomladanski izlet na Gorenjsko

Upokojeni obrtniki na potepanju po Sloveniji

Brigita Ulčnik

Leto je naokoli in spet je bil čas za spomladanski izlet naših članov. Tokrat smo se na zboru združenja odločili, da si ogledamo del Gorenjske: Planico, Mojstrano, Vrbo – roj. kraj Prešerna. Ker pa smo že tako blizu meje z Italijo, smo se odločili, da gremo še malo v Trbiž, da se spomnimo kako je bilo včasih, ko smo »morali švercati«. Sedaj je sam mejni prehod in vsi ostali objekti prazni, zapuščeni, zanemarjeni in to na obeh straneh meje.

Tako smo se v lepem jutru 9. maja 2013 odpeljali iz Novega mesta direktno proti Italiji - Trbižu. Po opravljenih »nakupih«, že kar precej lačni smo se odpravili nazaj v Slovenijo, in sicer najprej na kosilo v gostinski lokal v Podkorenu.

Okrepčani in z novo močjo smo se odpeljali do Planice, kjer smo si ogledali »velikan-

ko«. Najbolj korajžen Vraničar Marjan se povzpел po stopnicah (ki jih ni malo) do odskočne deske in seveda tudi nazaj.

Od tu smo šli v Mojstrano v Planinski muzej, ker so nam preko multivizije predstavili zgodovino slovenskega planinstva. V muzeju pa smo si ogledali tudi bogato zbirko predmetnega in dokumentarnega gradiva

zbranega po celotnem slovenskem ozemlju.

Za zaključek našega izleta smo si ogledali še rojstno hišo Franceta Prešerna v Vrbi.

Spremenjena je v lepo urejen muzej, ki predstavlja pesnikovo življenje in delo in je opremljena delno z originalni opremo, delno pa s prineseno iz obdobja pesnikovega življenja.

Čeprav je bila letošnja spomlad bolj mokra in mrzla, smo mi imeli lep sončen dan. Nasvidenje na naslednjem izletu.

Upokojeni obrtniki pod planiško velikanko

Dolenje Ka Kuzarjev k Prečna

Spomladanski pohod

Robert Peric

Letošnji 34. spomladanski pohod je bil slabše obiskan zaradi slabega vremena v maju, ko nas je skoraj vsak dan namakalo. Tudi za sobotno dopoldne je slabo kazalo, ko smo se zbrali pri cerkvi na Dolenjih Kamencih. Tu nas je pričakal vodja letošnjega pohoda, naš član g. Miklič Jože.

Prvi del pohoda je bil proti Dobravi, ki je bolj poznana po gostilni Pri Henčku. Ta del poti je bil po mokri in blatni poti po gozdu, vendar je bilo vzdušje pohodnikov toliko boljše ob postanku pri zidanici našega vodiča, kjer nas je pričakal še ostali del družine Miklič s kavico in raznimi domačimi rogljički, okrepčili in napitki. Ob pogledu na Novo mesto in okoliške hribe smo spoznali, da smo naredili kar nekaj poti. Ogledali smo si lahko tudi lepo urejeno klet pod zidanico kjer je gostitelj ponudil v pokušnjo kaj se prideluje na tem vinorodnem hribu.

Pot nas je vodila naprej in spuščali smo se proti Žagarjevemu mlinu v Bezgavcu, kjer je polno izvirov vode, ki je nekoč poganjala ta mlin. Tu je bil krajši postanek, saj imajo tu lepo urejeno okolico in piknik prostor za razna srečanja ali praznovanja.

Nadaljevanje naše poti je bila navkreber proti Kuzarjevemu kalu. V tem delu pohoda nas je za kratek čas obsijalo sonce.

mence — al —

Zopet smo prišli na vinorodni hrib, kjer ima kar nekaj naših članov zidanice in vinograde. Začeli smo pri našem nekdanjemu predsedniku g. Bukovcu, ki nas je pogostil z prigrizkom in sladkimi dobrotami, seveda ob pokušnji lanske trgate. V nadaljevanju smo se ustavili še pri naši nekdanji aktivni članici v organih zbornice, pri gospe Mariji Novak, kjer so

ravno zaključevali stekleničenje vina. Poskusili smo dobro potico in se začeli spuščati navzdol proti ostankom gradu Luknja. Za podatke o ribogojnici Prečna, nad katero nas je vodila pot, je poskrbel naš upokojeni član g. Blatnik, ki dobro pozna razmere v ribištvu. Pri gradu smo slišali, kako je grad nastal, kdo je bil lastnik in zakaj je grad propadel (davek na strehe je bil prevelik).

Zadnji del poti proti letališču Prečna je bil podoben sprehodu, saj ni bilo več gozdnih poti. Na samem letališču so nas pričakali modelarji z razstavljenimi modeli letal pod vodstvom g. Janeza Ravbarja, ki nam je precej povedal o tej veji letalstva. Po krajši demonstraciji letenja smo se morali umakniti padalcem, ki so imeli izobraževanje, mi pa smo se preselili v bližnjo gostilno na topel obrok pasulja. Druženje smo nadeljevali do prihoda avtobusa, s katerim smo se odpeljali nazaj v mesto in s tem zaključili naše druženje.

Naši člani tudi na LOS-u

Tretji Ljubljanski obrtno-podjetniški sejem

Breda Koncilja

Na letošnjem 3. Ljubljanskem obrtno-podjetniškem sejmu od 17. – 20. aprila se je na 3.592 m² razstavnih površin predstavilo 362 podjetij, ki so predstavljali izdelke in storitve slovenske obrti in podjetništva, nove tehnologije ter inovacije. V štirih sejmskih dneh si ga je ogledalo 12.600 obiskovalcev, ki so lahko izkoristili tudi številna svetovanja, sejmske popuste ter spoznali različne obrtne poklice.

Obrtniki so se na sejmu predstavljali bodisi na svojih stojnicah, v okviru svojih sekcij oziroma območnih obrtno-podjetniških zbornic. Na Ulici obrti je Obrtno-podjetniška zbornica skupaj z obrtniki tudi letos mladim, njihovim staršem in širši javnosti približala poklice avtoserviser, avtokaroserist, mizar, instalater strojnih instalacij, optik, slikopleskar, gastronom hotelir, pek, slaščičar, lončar, čevljar, urar in zlatar.

Vse dni sejma so na razstavnem prostoru OZS potekala brezplačna poslovna svetovanja s področja davkov, računovodstva, plač, delovnih dovoljenj, delovnega prava in drugih področij. Precej odmevno in dobro obiskano je bilo tudi strokovno srečanje, ki ga je pripravil Odbor za znanost in tehnologijo pri OZS. Nanotehnološki izdelki so izziv za številna visoko tehnološko razvita gospodarstva in industrije in 10. nanotehnološki daje je bil investicija v znanje in razvoj, njegov glavni namen pa je bil spodbujanje inovativnosti ter iskanje tehnološke prebojnosti.

Razstavljalci so se potrudili pozornost obiskovalcev pritegniti tudi z zanimivimi ureditvami svojih razstavnih prostorov. Na sejmu so se predstavili tudi trije naši člani, in sicer Mizarstvo Jože Zupančič s.p., ki ga predstavljamo v posebnem prispevku ter KGM Jože Miklič s.p. in Pletilstvo in zastopstvo Anica Sluga s.p.

Po izjavah obiskovalcev in obrtnikov, ki so se odločili za razstavljanje, je bil sejem zanimiv, resnično obrtniški, želeli pa bi si še večji obisk.

Jože Miklič je na sejmu predstavil svoj najnovejši izdelek Buggy

Anica Sluga in njena hči sta obiskovalcem ponudili širok asortiman nogavic

Mizar Jože Zupančič se je že drugič predstavil na sejmu

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA - IZ PRAKSE V PRAKSO

Franjo Horvat, Kadros d.o.o.

Na portalu Vrhovnega sodišča, Delovno socialnega oddelka je objavljenih 5.700 odločb (sodb), njihovi kolegi na Višjih delovnih sodiščih, Oddelek za individualne in kolektivne delovne spore so objavili še nadaljnjih 6.900 sodb in sklepov. Delovno pravno področje je tako široko, da se podjetja brez strokovne pomoči v tem težko znajdejo. V nadaljevanju bo opisanih nekaj praktičnih problemov, sedanjih in prihodnjih.

OOZ NM je v sodelovanju z RC v letošnjem letu pripravila kar dva seminarja na temo delovnopravne zakonodaje

Podjemna pogodba

To pogodbo ureja zakonodaja, ki ureja obli- gacijska razmerja in jo delovna zakonodaja ne omenja, in prav v tem je past. Zakon o delovnih razmerjih (Ul. št. 21/13 - v nadaljevanju ZDR) v svojem 4. členu določa, da je delovno razmerje, razmerje med delavcem in delodajalcem, v katerem se delavec prostovoljno vključi v organiziran delovni proces delodajalca in v njem za plačilo, osebno in nepretrgano opravlja delo po navodilih in pod nadzorom delodajalca. Torej, pomemben je organizirani delovni proces, sistemizirano delovno mesto in delo, ki sodi v dejavnost delodajalca. Pred kratkim smo prebirali o primeru, ko je delavka v podjetju opravljala pisarniško delo na podlagi pogodbe o delu. Delovni inšpektor je ugotovil da so bili podani vsi elementi delovnega razmerja. Globa za ta prekršek znaša od 3.000 do 20.000 evrov za pravno osebo ter od 450 do 2.000 evrov za odgovorno osebo delodajalca. Seveda, delodajalec je delavko takoj zaposlil in se izognil plačilu velike globe. Največkrat podjemno pogodbo narobe razlagajo brezposelne osebe prijavljene na zavodu za zaposlovanje, ki jim je omogočen mesečni dohodek po podjemni pogodbi v višini 200€. Že, že, samo podjemna pogodba mora biti sklenjena v skladu z zakonom, torej za opravljanje dela, ki ne sodi v dejav-

nost delodajalca. Po pravici povedano, do sedaj je delovna inšpekcija imela prijazen odnos do pogodb o delu in je ukrepala le v primeru težkih kršitev. Upajmo, da bo tako ostalo.

Disciplinski postopek ali odpoved pogodbe o zaposlitvi?

V disciplinskem postopku se ugotavlja disciplinska odgovornost delavca in se v primeru ugotovljene disciplinske odgovornosti izreče opomin ali druge disciplinske sankcije, kot so npr. denarna kazen ali odvzem bonitet. V disciplinskem postopku se ne more odpovedati pogodba o zaposlitvi.

Prerazporeditev delovnega časa

Delavce pravočasno obvestimo, da zaradi zaključka del, povečanega obsega dela, sezonske narave dela morajo v mesecu juliju in avgustu delati npr. 10 ur na dan, plačano bodo dobili le 8 ur, ostale ure bodo koristili (plačani dopust) v mesecih, ko je manj dela. Če delodajalec tega ne ve, jim mora plačati nadure upoštevajoč zakonske omejitve. V tem primeru ima težave z urami v mesecih, ko delavcem ne more zagotoviti dela. Po novi delovni zakonodaji jih lahko pošlje na čakanje na delo, seveda na svoje stroške.

Odpoved v času poskusnega roka

Pod pogojem, da je poskusno delo opredeljeno v pogodbi o zaposlitvi (čas trajanja, kdo spremlja poskusno delo, dobro se obnesejo kriteriji za spremljanje poskusnega dela...), delodajalec kadarkoli redno odpove pogodbo o zaposlitvi zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela s sedemdnevним odpovednim rokom. Ne zadostuje, da delavcu ustno pove, da mu ne ustreza oz. da preprosto napiše odpoved delovnega razmerja. Odpoved mora biti dana po predpisanem postopku in pod pogojem, da ob-

staja utemeljen razlog, ki onemogoča nadaljevanje dela pod pogoji iz pogodbe o zaposlitvi.

Konkurenčna klavzula

Delodajalci velikokrat ne ločijo konkurenčno prepoved in konkurenčno klavzulo. Konkurenčna prepoved velja v času trajanja delovnega razmerja in ni sporna.

Konkurenčna klavzula velja po prenehanju delovnega razmerja in je velikokrat sporna. Zadostuje že, da delavec spoštuje konkurenčno klavzulo (lahko jo zlorablja in preprosto ne želi delati) in mu mora delodajalec za ves čas spoštovanja klavzule mesečno izplačevati denarno nadomestilo. Delodajalcem to ni všeč. Rešitev je le v tem, da z delavcem ob prenehanju delovnega razmerja podpišejo poseben sporazum o prenehanju konkurenčne klavzule, seveda če so konkurenčno klavzulo bolj po neumnosti zapisali v pogodbo o zaposlitvi.

Splošni akti (pravilniki) podjetja

Izdelava pravilnikov je zahtevno delo, ki ga nekateri jemljejo zelo neresno ne zavedajoč se posledic takšnega početja. V zadnje čase je postalo moderno, da se „Izjavi o varnosti“ priloži „pravilnik o mobingu“ in še nekaj drugih prilog. Koliko izdelovalcev „pravilnika o mobingu“ je pred izdelavo tega pravilnika obiskalo sodni portal na začetku tega članka in med 13.500 zapisov, poiskalo odločbe, sodb, sklepe in mnenja, ki govorijo o mobingu in v pravilnik vključilo ugotovitve, ki koristijo podjetniku? Brez tega se dobrega pravilnika ne da izdelati. Velja za vse pravilnike npr. za pravilnik o delovnih razmerjih, plačah, delovni uspešnosti, delovnem času, uporabi službenih vozil in še bi lahko naštevali. Še nekaj. Izjava o varnosti in ocena tveganja nista pravilnika, priloženi pravilnik o mobingu in drugi pravilniki so splošni akti, ki morajo biti sprejeti po predpisanem postopku, ker so za kršitve tega po-

stopka predpisane visoke globe. Globa za ta prekršek znaša od 1.500 do 4.000 evrov za pravno osebo ter od 150 do 1.000 evrov za odgovorno osebo delodajalca. Kljub plačilu globe ta pravilnik ni v pomoč, ker ni sprejet po predpisanem postopku. Sodišče bo to takoj ugotovilo.

Kako naj podjetnik spremlja delovno zakonodajo, da ga v času obiska inšpektorja za delo ne zadene kap?

Če v podjetju nimate strokovnega kadra za spremljanje delovne zakonodaje, delo zaupajte podjetjem, ki skrbijo za vas od začetka do konca. Torej, od pomoči pri zaposlovanju delavcev, izdelave pogodb o zaposlitvi, pravilnikov...do vodenja postopkov odpovedi pogodb o zaposlitvi. Le v tem primeru boste na obisk delovnega inšpektorja vedno dobro pripravljeni. Lahko uberete drugo pot, in sicer, da vam podjetja, ki se profesionalno ukvarjajo s kadrovskimi storitvami pregledajo kadrovske listine, pravilnike, plačilne liste...in pomagajo odpraviti nepravilnosti že pred obiskom inšpektorja za delo. V vsakem primeru, če vas delovni inšpektor nenadoma obišče, se takoj obrnite na ugledna kadrovska podjetja, ki bodo poiskala optimalno pot za odpravo ugotovljenih kršitev.

Kolektivne pogodbe in članstvo v Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije (v nadaljevanju: OZS)

Za člane OZS, velja Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo (Uradni list RS 99/2012; v nadaljevanju: KP za obrt), ki bo s koncem leta prenehala veljati. Še šest mesecev bo veljal normativni del (sklepanje in prenehanje pogodb o zaposlitvi, plačilo za delo ter drugi osebni prejemki in povračila v zvezi z delom). Za podjetja, ki bodo na jesen izstopila iz članstva OZS bo nastopil nenavaden položaj. Formalno KP za obrt jih ne bo več obvezovala, v marsikateri pogodbi o zaposlitvi bo še vedno vpisana prav - ta kolektivna pogodba in položaj postane zelo konflikten. Tudi računovodje se pri obračunu plač ne bodo mogle sklicevati na KP za obrt. Za podjetja, ki sodijo v npr. gradbeno panogo se bo „aktivirala“ KP za gradbeništvo. Podjetja, ki se ne bodo našla v nobeni panogi (npr. frizerji, računovodski servisi, čistilni servisi ipd.) bodo morala sprejeti interne pravilnike o urejanju delovnih razmerij in delavcem ponuditi v podpis nove pogodbe o zaposlitvi, ki se sklicujejo na nove pravilnike. Z drugimi besedami, ker za temi podjetji ne bo stala OZS in njena kolektivna pogodba, bodo morali sprejeti svojo „kolektivno pogodbo“, ki se ji reče pravilnik.

PREDSTAVITE SE BREZPLAČNO V NAJVEČJEM TRGOVSKEM CENTRU

V QLANDIJI NOVO MESTO

Območna obrtno-podjetniška zbornica Novo mesto je za svoje člane pripravila izjemno promocijo v trgovskem centru Qlandia Novo mesto.

- Brezplačna promocija storitvenih izdelkov
- Na voljo imajo 8 stojnic ter steklene vitrine, v katerih je možnost razstavljanja izdelkov, reklamnega materiala, itd.
- preko vikenda več kot 10.000 obiskovalcev

Trgovski center Qlandia Novo mesto nam nudi brezplačno promocijo. Poskrbljeno bo tudi za dodatno promocijo v časopisih in preko drugih medijev.

Promocija se planira v mesecu avgustu ali v začetku septembra 2013 in vas bomo naknadno obvestili.

NA SEJEMSKIH PRIREDITVAH MO NOVOMESTO

Na sestanku z županom na Mestni občini Novo mesto dne 17.5.2013 smo se dogovarjali tudi o možnostih sejemskega nastopanja in predstavljanja članov OOO Novo mesto na Glavnem trgu v Novem mestu.

Izkoristite brezplačno možnost in nas pokličite za obe varianti do 31. julija 2013, na tel. 07 33 71 580, ali pošto: breda.koncilija@ozs.si z naslednjimi podatki:

- kratko predstavitev vaše dejavnosti oz. izdelkov, ki bi jih predstavili,
- terminsko in lokacijsko opredelitev sejemskega nastopa,
- kontaktne podatke podjetja oz. osebe, ki bo urejala predstavitev.

Kaj prinaša članstvo v OZS?

POZOR - VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU

Varnost in zdravje pri delu je vse bolj ekonomska kategorija

Marko Fink; OPUS BIRO Marko Fink s.p.; www.opus-biro.si

V mesecu decembru 2011 je pričel veljati nov **Zakon o varnosti in zdravju pri delu ZVZD-1** (Ur.l. RS, št. 43/11), ki je prinesel vrsto novosti in dodatnih potrebnih aktivnosti pri delodajalcih.

Glede na videnje na terenu in hkrati ugotovitve Inšpektorata RS za delo, še mnogokateri delodajalec ni revidiral ocene tveganja v skladu z zahtevami novega zakona oz. ni uredil internih aktov, zato bi na kratko podali usmeritve kako in kaj na tem področju. Nenazadnje so predpisane prevelike kazni (do 40.000 EUR za delodajalca), da tej temi ne bi posvečali pozornosti.

Naj obnovimo, da se zakon uporablja v vseh dejavnostih in za vse navzoče v delovnem procesu, delodajalec pa je pravna ali fizična oseba, ki zaposluje na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali kakršnikoli drugi pravni podlagi zagotavlja delo delavcu.

Glavne novosti, ki jih je (bilo) potrebno vgraditi v interni sistem varnosti in zdravja pri delu vsakega delodajalca so:

-Psihosocialna tveganja; Moderni časi so prinesli tudi pojav trpinčenja na delovnih mestih (s tujko mobbing), saj se pojavljajo razne oblike psihičnega ali fizičnega nadlegovanja, trpinčenja ipd., ki je lahko vertikalno ali horizontalno (med skupinami delavcev ali posamezniki); torej je potrebno v oceni tveganja opredeliti možen pojav teh tveganj, kakor tudi določiti odgovorne, ki bodo spremljali ta pojav in definirati ukrepe za preprečevanje oz. odpravljanje trpinčenja v podjetju. Področje se lahko ureja tudi v internem aktu delodajalca, je pa tematiko urejal že Zakon o delovnih razmerjih iz leta 2007.

-Nasilje tretjih oseb; Vsakodnevno smo priča raznim oblikam nasilja s strani tretjih oseb, tako da mora vsak delodajalec, ki lahko zazna tovrstna tveganja, le-te opredeliti ter predvideti ukrepe. V zadnjem času beremo o pogostem nasilju v obliki bančnih/ poštinih ropov ali tatvin, se pa lahko kaj hitro le-to pripeti tudi npr. v vsakem gostinskem lokalu ali v poslovnem prostoru, kjer imajo delavci opravka z gotovino ali vrednejšimi predmeti.

-Promocija zdravja; Izhajamo iz dejstva, da delavci približno 1/3 časa, ko so delovno aktivni, preživijo na delovnem mestu, zato je dolžnost delodajalca, da z raznimi oblikami motivira, spodbuja oz. promovira zdravje med delavci. Oblik je več; delodajalec si glede na naravo dela sam oblikuje oz. načrtuje promocijo zdravja na delovnih mestih. Pogosto so to lahko izobešanje letakov, raztezne vaje ali predavanja o zdravem načinu življenja,

škodljivosti kajenja, pomenu redne telesne aktivnosti oz. zagotavljanju primerne telesne teže ipd. Vsekakor je priporočljivo, da se pri delavcih, ki so med delom

statično obremenjeni (npr. pisarniški delavci) izvajajo promocijo zdravja tudi v obliki telesne rekreacije ali raztezanja mišic (rekreacija - fitnes...izven delovnega časa), medtem ko pri delavcih, ki so dinamično obremenjeni (npr. gradbeni delavci), razne oblike sproščanja (plavanje, masaža...izven delovnega časa). Kot smo že navedli, si delodajalec sam opredeli, na kakšen način bo izvajal promocijo zdravja, so pa tovrstni ukrepi davčno priznani strošek.

-Alkohol, droge in druge prepovedane substance; delo pod vplivom psihoaktivnih zdravil; Za vsako delo morajo biti delavci v ustreznem psihofizičnem stanju; torej delodajalec določa prepoved dela pod vplivom alkohola, drog ali drugih prepovedanih substanc in hkrati definira obliko prepoznavanja, preverjanja in ukrepanja v primeru zaznave alkoholiziranosti ali drogiranosti delavcev. Področje se lahko ureja tudi z internim aktom delodajalca. V oceni tveganja je potrebno opredeliti tudi delovna mesta, na katerih ni dovoljeno biti pod vplivom psihoaktivnih zdravil – trigonikov (vožnja vozil/ viličarjev, delo s stroji, delo na višini...), saj lahko delavec zaradi svojega zdravstvenega stanja ogroža lastno varnost ali varnost drugih.

-Samozaposlena oseba; V današnjem času je zaradi krize (stečaji, odpuščeni delavci...) trend nastajanja novih podjetij ali samostojnih podjetnikov, ki v začetni fazi ne zaposlujejo delavcev ali na kakršnikoli drug način ne zagotavljajo dela drugim. Takšna oseba/ podjetnik je po zakonu definiran kot »samozaposlena oseba« in je sama odgovorna za svojo varnost in zdravje ter varnost drugih, na

katere vpliva njena dejavnost. Samozaposlena oseba je dolžna oceniti tveganja, uporabljati ustrezno/varno delovno opremo ter osebno varovalno opremo, se vključiti v pisni sporazum z drugimi, v kolikor opravlja delo na skupnem delovišču, prijavljati poškodbe pri delu in sprejeti ukrepe varstva pred požarom. Usposabljanje za varno delo, pregledi delovne opreme, zdravstveni pregledi in preiskave v delovnem okolju za samozaposleno osebo niso predpisane.

Naj damo še poudarek na **prijavljanje kratkotrajnih del na višini** (zaključna gradbeno obrtniška dela – krovstvo, fasaderstvo, montaža oken ipd.), o čemer je bilo v začetku leta 2013 dvignjenega kar nekaj prahu. Osnova za prijavljanje del

izhaja iz 40. čl. Zakona o varnosti in zdravju pri delu, ki navaja, da je potrebno pred začetkom nevarnih del, le-te prijaviti Inšpektoratu RS za delo. Inšpektorat je namreč iz statistike poškodb ter drugih predpisov o varnosti in zdravju pri delu na gradbiščih zaključil, da so te prijave potrebne in da se bo izvajal poostren nadzor gradbišč glede zagotavljanja varnega dela. Na spletnih straneh je predložil obliko prijave kratkotrajnih del na višini (www.id.gov.si), katero izpolni delodajalec in jo posreduje inšpektoratu pred pričetkom del na deloviščih, ki niso prijavljena preko prijave gradbišča po definiciji Uredbe o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih.

Ob vsem skupaj ne pozabimo, da so **cilji varnosti in zdravja pri delu** jasni: izboljšanje varnostne kulture, preprečevanje tveganj, preprečevanje poškodb pri delu, zdravstvenih okvar in invalidnosti ter nenazadnje izboljšanje delovnih pogojev ter s tem povečanja zadovoljstva delavcev in konkurenčnosti. V letu 2012 je bilo zabeleženih kar 10521 poškodb pri delu, od tega 21 s smrtnim izidom.

V **OPUS BIRO**-ju izvajamo kompletne storitve s področja varnosti pri delu, varstva pred požarom in delovnih razmerij; za dodatne informacije nas lahko pokličete na 041-651-835 ali 051-360-835; več tudi na www.opus-biro.si; pod nazivom OPUS BIRO delujemo že od leta 1995.

OPUS BIRO

več kot varnost pri delu

www.opus-biro.si

Kaj je novega na davčnem področju?

Marija Tomc Muc, Biro Bonus d.o.o.

Prvi julij je na davčnem področju prinesel toliko novosti, da bi bilo morda manj dela, če bi naslov zastavili drugače – kaj na davčnem in računovodskem področju ostaja nespremenjenega. Vlada na eni strani krčevito poskuša napolniti proračun, na drugi strani pa s sramežljivimi ukrepi stopa naproti gospodarstvu – veliko premalo, da bi sploh lahko govorili o pomoči. Če bi bili časi lepši, bi morda tudi bolj veselo čestitali sosedom k vstopu v Evropsko Unijo. Tako pa imam občutek, da so naše čestitke podobne, kot je bila čestitka očeta enega izmed mojih prijateljev, ko se je njegov sin poročil: »Čestitam k poroki sine. Prav je, da si se oženil - zakaj bi bilo tebi lepše kot meni?«

SPREMEMBE PRI OBDAVČITVI Z DAVKOM NA DODANO VREDNOST

S prvim julijem so se dvignile stopnje davka na dodano vrednost. Tokratni dvig je proporcionalen, to pomeni, da je sedaj vse, kar je bilo pred tem obdavčenega s stopnjo 20 %, obdavčeno s stopnjo 22 %. Nižja stopnja je iz 8,5 % zrasla na 9,5 %, medtem ko se pravila za razvrščanje blaga in storitev po posameznih stopnjah niso spremenila.

V trenutku izida tega časopisa so prve zadrege ravnanja ob povišanju stopenj že za nami, kljub temu pa ne škodi, da izpostavimo nekatere pravila prehoda na nove davčne stopnje.

- **Za vse dobave blaga in storitev, ki so bile opravljene do 30.6.2013 se uporabi stara davčna stopnja in to ne glede na to, kdaj izstavimo račun.** Če smo na primer blago dostavili 15.6. in pozabili izstaviti račun, ki smo ga nato izstavili šele v septembru, moramo v septembru uporabiti 20 % davčno stopnjo, kajti davčna obveznost je nastala v juniju. Seveda pa bi bilo prav in pametno, da bi zaradi prepozno izstavljenega računa in posledično prepozno plačanega davka, naredili samoprijavo in obračunali obresti.
- Če storitev opravljamo več dni, **na primer od 25.6. do 7.7.**, davčna obveznost nastane, ko je storitev opravljena, torej praviloma 7.7. in zato na splošno moramo uporabiti višjo davčno stopnjo. **Zakonodaja pa dopušča, da za del storitve, ki smo jo opravili med 25.6. in 30.6. uporabimo nižjo davčno stopnjo.** Tak račun moramo izstaviti do 20.7.2013. Če račun izstavimo po 20.7., moramo uporabiti višjo davčno stopnjo.
- **Za prejeta predplačila moramo izstaviti avansne račune na dan prejema predplačila in pri tem uporabiti tisto davčno stopnjo, ki velja na dan predplačila.** Če smo na primer predplačilo prejeli 20.7., moramo DDV od tega predplačila obračunati po stari davčni stopnji in to ne glede na to, kdaj bomo opravili storitev ali dobavili blago. Isto velja za delna predplačila. Zato se nam bo lahko zgodilo, da bomo za eno dobavo uporabili dve davčni stopnji, na primer za 40 % avans v juniju 20 % davčno stopnjo, medtem ko za 60 % preostanka zaračunanega zneska takrat, ko bo storitev opravljena, kar bo lahko v juliju. Takrat pa bo davčna stopnja 22 %.
- Dobropisi so dokumenti, ki dopolnjujemo ali spreminjajo prvotni dokument. **Torej moramo vedno uporabiti tisto stopnjo, ki je bila uporabljena na računu – četudi bomo dobropis izdali v letu 2014.**

BOJ PROTI SIVI EKONOMIJI – NOVA PRAVILA PRI PREJEMANJU GOTOVINE

Država napoveduje vojno sivi ekonomiji, tokrat, drznem si reči, na precej neroden način. S spremembo davčnega postopka in posebnim pravilnikom namreč uvaja izredno visoke kazni za vse tiste, ki **imate** računalniške programe, ki omogočajo brisanje, popravljanje ali kakršnokoli naknadno spreminjanje izdanih računov, za katera prejimate plačila v gotovini, brez revizijskih sledi. Kazni so predvidene tako za tiste, ki takšne programe imajo, kakor tudi za tiste, ki jih prodajajo ali vzdržujejo. **Posebej želimo poudariti, da so kazni predpisane že, če takšne programe imate, pri čemer sploh ni nujno, da brisanje ali spreminjanje tudi izvajate.** Preprosto povedano – **po prvem juliju še vedno lahko popravljate in spreminjate izdane gotovinske račune, vendar mora vaš računalniški program zapisovati vse spremembe in jih evidentirati v posebej predpisanih datotekah.**

Bistvena pomanjkljivost te ureditve pa je, da ne velja za vse tiste, ki račune pišejo na paragonske bloke, stare registrske blagajne ali preprosto v WORDU ali EXCELU.

SPODBUDE PRI SAMOZAPOSLOVANJU IN ZAPOSLOVANJU NEKATERIH KATEGORIJ NA TRGU DELA

Spomniti velja, da s prvim julijem pričnejo veljati nekatere spodbude in **sicer 50 % znižanje prispevka za PIZ za vse samozaposlene, ki so prvič vpisani v ustrezne registre.** Drugo leto poslovanja je oprostitev 30 %.

Poleg tega lahko pričnejo uveljavljati 30 % ali 50 % oprostitev prispevka za PIZ za delodajalce za vse starejše osebe, ki so že zaposlene ali jih na novo zaposlite. Uveljavljate pa lahko tudi 50 % refundacijo tega prispevka za novo zaposlitev mladih ter mamic z otrokom do tretjega leta starosti (50 % oprostitev velja za prvo leto, za drugo velja 30 %).

Člani vedno z zanimanjem prisluhnejo davčnim novostim in predavateljici Mariji Tomc Muc

REGIJSKA ŠTIPENDIJSKA SHEMA ZA DOLENJSKO

RAZMIŠLJATE O PRIHODNOSTI VAŠEGA PODJETJA?

KAJ PA KADROVSKO ŠTIPENDIRANJE?

POKRITOST OBMOČJA

21 občin regije JV Slovenije
(3 subregije)

DOLENJSKA
BELA KRAJINA
KOČEVSKO - RIBNIŠKA

POTREBUJETE MLAD, PRIVZGOJEN KADER?

Na javni poziv se lahko prijavijo gospodarske družbe in samostojni podjetniki s sedežem na območju razvojne regije. Delodajalci, ki se želijo s svojimi potrebami vključiti v štipendiranje iz štipendijske sheme, zagotovijo polovico (50%) potrebnih sredstev za izplačilo štipendij, po končanem šolanju pa štipendista zaposlijo na ustreznem delovnem mestu. Podrobneje so pravice in obveznosti delodajalcev, štipendistov in štipenditorja urejene v Pravilniku o izvajanju enotnih Regijskih štipendijskih shem (pravilnik) in Pogodbi o štipendiranju.

Vloge se bodo odpirale vsakega 20. v mesecu do datuma zaprtja poziva.

Prednost pri črpanju sredstev za štipendije bodo imeli delodajalci glede na datum prejema vloge pri štipenditorju. Hkrati bodo njihove potrebe mesečno informativno objavljene na spletni strani razvojnega centra.

Vlogo na javni poziv oddajo delodajalci na predpisan način na prijavnem obrazcu, ki ga dobijo na spletni strani www.rc-nm.si/rss, na sedežu Razvojnega centra Novo mesto d.o.o., Ljubljanska c. 26, 8000 Novo mesto, naročijo pa ga lahko tudi na številki 07/33 72 980 ali na e-naslovu: razvojni.center.nm@siol.net.

Razvojni center
Novo mesto d.o.o.
Ljubljanska cesta 26
8000 Novo mesto
T: (07) 33 72 980
F: (07) 33 72 981
razvojni.center.nm@siol.net
www.rc-nm.si

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega socialnega sklada. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, 1. razvojna prioriteta: »Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti« in v okviru prednostne usmeritve 1.3 »Štipendijske sheme«.

Jože Zupančič

Če ne bi bil mizar, bi bil operni pevec.

Majda Luzar

Na letošnjem Ljubljanskem obrtno-podjetniškem se je predstavil tudi mizar Jože Zupančič iz Sevnega pod Trško goro, ki je na obrtno-podjetniškem sejmu sodeloval že drugič. Njegovo podjetje se lahko pohvali z dvajsetletno tradicijo izdelave stavbnega pohištva. Ukvarjajo se z izdelavo vseh vrst in oblik lesenih oken in vrat, tako za moderne zgradbe, kot tudi za spomeniško zaščitene objekte.

O kakšnem poklicu ste razmišljali v otroštvu?

Že kot otrok sem vedel, da bom ali operni pevec ali pa mizar. Ker se je vse skupaj bolj nagibalo na drugo možnost, sem bil tudi trdno odločen, da bom obrtnik, podjetnik. Sanjal sem o tem, da bom šel na svoje in pri delu uporabljal svojo pamet in svoje znanje.

Kje ste se izšolali za mizarja?

Na Srednji šoli tehniške in gradbene usmeritve Novo mesto, smer mizar, široki profil. Ob delu sem nato končal še tehniško šolo, ki mi potem, ko sem po treh letih zapustil Novoles pravzaprav ni nič koristila. V Novolesu sem delal v vzorčni delavnici, kar je bilo bistvenega pomena za pridobitev znanja, natančnosti in širine v tej stroki.

Katera smer v mizarstvu je bila za vas tista prava?

Vsekakor stavbno pohištvo in čeprav sem se za poklic odločil brez očetovega prigovarjanja, sem nekaj osnov pridobil prav od njega. Vse, kar mi je pokazal pri izdelavi starih oken, mi še danes zelo prav pride. Oče je bil za okna pravi mojster in tehnologija se v vseh teh letih ni kaj dosti spreminjala.

Kako se je začela vaša podjetniška pot?

Prvi dve leti sem opravljal montažna dela na terenu in nato v spodnjem delu stanovanjske hiše začel z dejavnostjo. Prvega junija prihodnje leto bo že dvajset let. Tega datuma ne bom nikoli pozabil, saj je takrat začel z oddajanjem tudi Radio Krka. Sem imel pa neverjetno srečo s prvim delavcem, ki sem ga zaposlil. Še danes ga vidim na vratih kot plašnega fantiča, po toliko letih pa nisva le sodelavca ampak tudi prava prijatelja. To veliko šteje in to cenim. Če delo ni užitek in če te ne osrečuje, izdelek ne bo nikoli tako dober kot če ga delaš na silo.

Kateri izdelki nastajajo v vaši delavnici?

Vse izdelke izdelujemo po naročilu za znanega kupca. Ukvarjamo pa se tudi z izdelavo vseh ostalih mizarских izdelkov izključno iz masivnega lesa. To so vse vrste vhodnih in notranjih vrat, pohištvo iz masivnega lesa, stoli, mize, stopnice, stenske obloge, omare, vrtno garniture in leseni objekti. Pri svojem delu uporabljamo vse vrste lesa, najkvalitetnejše okovje, tesnila in zasteklitve. Pri nas skoraj nič ni nemogoče, skoraj vedno se najde rešitev za še tako zahtevne izdelke. Za nas pomenijo želje strank izziv in prav izzivi so tisto, kar mene osebno pri tem delu najbolj veseli in izpopolnjuje.

Na sejmu v Ljubljani ste se predstavili tudi s svojo specialnostjo, z izdelavo oken in vrat za spomeniško zaščitene stavbe.

Res je, naša specialnost je izdelava oken in vrat za **spomeniško zaščitene stavbe**, kjer lahko zunanje okno naredimo po starih metodah in oblikah, notranje pa z najmodernejšimi izolacijskimi materiali in tehnikami prilagodimo sodobnim časom.

Vendar nismo omejeni le na starinska okna, saj izdelujemo okna v vseh oblikah in stilih - od takih, kot so jih izdelovali naši predniki, do najmodernejših, panoramskih oken. Poskrbimo za celotno storitev, od začetnega svetovanja in načrtovanja do končne montaže.

Imate dovolj dela in kako ste se prilagodili težki gospodarski situaciji, ki ji ni videti konca?

Zaenkrat je dela je dovolj in vesel sem, da nas ljudje kljub težkim časom poiščejo. Je pa danes drugače kot je bilo včasih, ko ni več velikih naročil. Veliko bolj se je treba prilagajati in popuščati pri cenah ter neprestano iskati nove stvari, s katerimi bi lahko preživeli. Prav pri izdelkih za spomeniško zaščitene objekte vidim velik izziv. Od nekdaj, še posebno v Ljubljani, so me te reči privlačile, in vem, da tukaj je perspektiva. Tu je ogromen potencial, ki ga bo treba zapolniti. Mi nismo tovarna, smo majhni in ker meni osebno največ pomeni izziv, da je nekaj drugače, se delo vedno najde. Vesel sem, da prav zdaj tečejo pogovori okrog obnove dveh kulturnih spomenikov Jožeta Plečnika v Ljubljani. Tudi po zaslugi predstavitev na sejmu ter povsem nove internetne strani, ki jo je več kot odlično postavila agencija Ideaz iz Novega mesta.

Kako si napolnite baterije po napornem delavniku?

V naravi, kjer je filter za vse težave. Vendar moraš za naravo dozoreti. Rad tudi kolesarim in čeprav premalokrat, vzamem v roke tudi trobento, spečem hlebec kruha in se preizkušam v kuharskih veščinah.

Frizerski mojster Matija Vavtar

Majda Luzar

Matija Vavtar je po desetih letih dela v frizerstvu, nazadnje je štiri leta vodil frizerski studio Luka v Novem mestu, pred kratkim na Rozmanovi ulici v Novem mestu odprl svoj frizerski atelje MV HD. Ustvarjanje in oblikovanje izdelkov, s katerimi je znal navduševati vse okoli sebe, je nadgradil s frizersko umetnostjo. Sam pravi, da je dober frizer tisti, ki se zaveda, da ne ve vsega. On je eden izmed njih. Če se želite prepričati, ga lahko pokličete po telefonu 040 228 069 in si zagotovite svoj termin.

Ali ste se takoj po končani osnovni šoli odločili za nadaljevanje šolanja na srednji frizerski šoli?

Kaj vas je pravzaprav navdušilo za poklic frizerja?

Vedno sem rad ustvarjal, oblikoval in svojimi vizijami navduševal ostale. Odločal sem se med slikanjem in kovaštvom. So pa trendi v industriji že takrat namigovali na poceni izdelke, s kvalitetnimi in unikatnimi izdelki, ki so bili meni najbližji pa težko konkuriraš na trgu in z njimi prepričaš potrošnika. Odločilna za moj poklic je bila TV oddaja »Stilska preobrazba«, v kateri sem prvič videl prave frizerske mojstre. Želel in hotel sem postati eden izmed njih.

Kje ste se po šolanju izobraževali in si nabirali izkušnje?

Kot priden in delaven praktikant ter asistent na akademiji, sem se zaposlil v frizerski hiši Stevo v Ljubljani. Hitro sem začel črpati znanje največjih frizerjev sveta in pri osemnajstih letih odšel v London. Moje izobraževanje še danes poteka v tesnem sodelovanju z vrhunskimi frizerji po svetu in na to sem zelo ponosen. Izkušnje pa frizerji pridobimo v salonskem in zaodrskem delu.

Odprtje samostojnega frizerskega salona je danes, ko vaši kolegi v branži tarnajo zaradi pomanjkanja dela in „šušmarjev“, precej tvegano dejanje. Kaj je pretehtalo, da ste se odločili za ta korak?

Odpreti lasten frizerski salon sploh ni tvegano, če se zaveš kaj delaš in kaj si želiš. Ključna je tudi podpora ljudi, ki jih imaš okoli sebe in ki ti zaupajo. Res pa je, da mora za tako odločitev preteči kar nekaj vode. Sam sem se zavedal, da brez Vas ni nas in da je potrebno biti s srcem pri stvari. Šušmarji so pa tako in tako v vsakem poklicu.

Prepričan sem, da ko se zaveš kvalitetnega dela v salonu, delo na domu kaj kmalu opustiš. Jaz v svojem salonu friziram celo svojo mamo in očeta, ker mi prosti čas ogromno pomeni in ga raje preživim s svojo družino. Če bi delodajalci bolje motivirali dobrega delavca, država pa delodajalca, teh težav ne bi

bilo toliko.

Kakšna je razlika med dobrim in slabim frizerjem?

Dober je tisti, ki se zaveda, da ne ve vsega, slab pa tisti, ki misli, da že vse ve.

K poklicu frizerja spada tudi nenehno izobraževanje in spremljanje modnih zapovedi. Se vam zdi, da je strokovnih seminarjev in frizerskih prireditev v Sloveniji dovolj? Se jih redno udeležujete?

Izobraževanje je dovolj in so res kvalitetna. Aktivno se jih udeležujem in v posebno čast mi je sodelovati z nastopajočimi.

Velikokrat me povabijo v zaodrje, kjer pomagam in se naučim vseh malih trikov. Tudi sam že četrto leto nastopam z res vrhunsko ekipo za lasno kozmetiko Matrix. Pred tem pa sem sedem let nastopal za Stevo hair academy. Občasno predavam tudi na Ekonomski šoli Novo mesto (VŠŠ), sicer pa so izobraževanja naša dolžnost, ker smo frizerji tisti, ki moramo slediti trendom.

So ženske bolj negotove pri spremembi zunanjega videza kot moški?

Po mojih izkušnjah ne, večina si jih potihoma želi dobre spremembe. Treba pa je res dobro preučiti kvaliteto las, stil in proporcionalnost osebe. Ključno je z dobro komunikacijo predstaviti končni videz in se nato prepustiti navdihu, ki je lahko neponovljiv.

Kaj najbolj cenite pri strankah?

Priznati moram, da imam res odlične stranke, ki prihajajo iz vseh koncev Slovenije, ne

kaj pa celo iz tujine (Belgije, Španije, Nemčije in celo Kitajske). To mi res veliko pomeni in cenim njihovo zvestobo.

Se vam je že kdaj zgodilo, da stranka ni bila zadovoljna s frizuro? Kaj naredite v takem primeru?

Seveda se mi je že zgodilo, saj smo vsi samo ljudje in vsak od nas kdaj stori kakšno napako. Vedno jo čim prej in brezplačno popravim. Se je pa tudi že zgodilo, da je bila stranka že zadovoljna, sam pa še ne, in dokler nisem popolnoma zadovoljen, delo zame ni končano.

V Sloveniji je kar nekaj izvrstnih frizerjev? Kaj pa na dolenjskem?

Slovenski frizerji smo odlični, ker jemljemo inspiracije iz različnih delov sveta in jih nato izvajamo na naših strankah. Tudi na dolenjskem je kar nekaj kvalitetnih frizerjev.

Vaše najljubše frizersko opravilo in zakaj?

Striženje z barvanjem plus vrhunska nega, kjer se s pravilno obliko, barvo in nego podari lepota las.

Kdo pa vam oblikuje frizuro?

Vedno tisti, ki je dovolj dober. Nazadnje kar sam.

Kakšen nasvet bi dali mladim frizerjem?

Naj si zamislijo kaj bi radi dosegli in nato to izpeljejo do konca.

Mihael Filipič

1980 – kaj Vas je, pred sedaj že več kot tridesetimi leti prepričalo v to, da se podate v obrt kovinske galanterije?

So bile to potrebe trga, izobrazba – kako se je pravzaprav začela Vaša zgodba?

Po končani osnovni šoli sem šolanje nadaljeval na poklicni kovinarski šoli v Litostroju za poklic strojni ključavničar, kjer sem se nato tudi zaposlil. A želja po dodatnem izobraževanju mi še vedno ni dala miru, zato sem bil vesel, ko se mi je ponudila možnost štipendije za študij na Fakulteti za strojništvo v Ljubljani. Začel sem se pripravljati na sprejemne izpite in jih uspešno opravil ter se vpisal na zeleno smer študija. Po končanem študiju sem se zaposlil v podjetju Iskra, želja po dodatni samostojnosti in ustvarjalnem delu pa je tlela še naprej. Kljub redni službi in navkljub drugačnemu mišljenju domačih sem se odločil za samostojno obrt.

Ko je bila z uvedbo usmerjenega izobraževanja v Ivančni Gorici ustanovljena poklicna kovinarska šola, ki je bila dislocirana enota Litostrojske poklicne šole sem se vključil v organizacijo kovinarske usmeritve in poučevanje. Opravil sem dodatno pedagoško-andragoško izobraževanje in bil na omenjeni poklicni šoli zaposlen vse do leta 1993, ko se je program, zaradi upada zanimanja za to smer šolanja, zaključil. Do leta 2001 sem bil še vedno zaposlen v šolstvu s poučevanjem matematike, ob enem pa imel obrt. Bil sem član OZ Hrast. Ko je šla v stečaj, sem imel tam precej svojih prihrankov... Če bi moral povzeti, bi rekel, da je bil glavni dejavnik, ki je vplival na mojo odločitev za samostojno podjetništvo, želja po ustvarjanju, kreativnosti.

Kakšni so bili Vaši začetki? Po čigavih napotkih ste vedeli, kako se obrniti? Ali ste bolj človek samouk?

Že od nekdaj sem bolj človek samouk, rade volje pa sprejemam tudi nasvete bolj izkušenih. Teh sprva ni bilo, tako da sem v podjetništvo zaplul sam, brez napotkov, a z veliko željo po samostojnosti.

Podjetje se je seveda postopoma razvijalo, tako da je preraslo v družinsko podjetje. Kako gledate na to, da ste danes podjetje s tradicijo in obkroženi z družinskimi člani, kako pomembno je to za Vas?

Vesel sem, da podjetje raste v družinskem duhu. Imeti družinske člane za svoje sode-

Mihael Filipič aktivno sodeluje pri delu sekcije kovinarjev – Obisk tovarne Prvomajska

lavce je velika prednost, hkrati pa tudi velik izziv. Prednost je predvsem ta, da veš, s kom delaš, da si člani med seboj zaupajo in delajo za skupno dobro, izziv pa je ohraniti ločnico med družinskim življenjem in življenjem v podjetju.

Ko se pogovarjam z ljudmi, ki so že daljše obdobje dejavni v določeni obrti, radi povedo, da se je danes marsikaj spremenilo, predvsem pa stranke. Imate sami isti občutek? Je bilo včasih lažje, so stranke danes bolj zahtevne.

Časi so se v teku tridesetih let zagotovo precej spremenili. K temu je največ pripomogla globalizacija. Mej v komunikaciji z ljudmi širom sveta tako praktično ni več. Informacije potujejo hitro in so nam vseskozi dosegljive na medmrežju. Če se nekdo odloči kupiti izdelek, gre na splet, malce pobrska in kmalu dobi vsaj ducat ponudnikov tovrstnega izdelka. Odločitev, katerega bo izbral in katere parametre (cena, kvaliteta, dobavni čas) bo upošteval, je povsem njegova. Menim, da je ravno ta sprememba najbolj zaznamovala profil strank v toku desetletij. Stranke so danes veliko bolj informirane ter posledično zagotovo bolj zahtevne, kot včasih. In prav je tako! Nenazadnje tudi sam stremim h kvaliteti pred kvantiteto in sem dosleden tako kot stranka kot podjetnik.

Pohvaliti moram tudi Vašo spletno stran, ki je zelo pregledna, času primerna. Na njej piše, da kovina pri

vas dobi namen in obliko. Kakšen torej je njen namen in oblika?

Ko sem iskal slogan za podjetje, sem želel, da slogan predstavlja tako mojo željo kot tudi moj cilj; željo po oblikovanju nečesa novega, željo po izražanju kreativnosti, ob enem pa tudi cilj ustvariti nekaj funkcionalnega, namenskega.

Kaj pravzaprav Vaša kovinska galanterija nudi?

Nudimo kvalitetne kovinske izdelke predvsem za pohištveno, nekaj pa tudi za embalažno industrijo; obešalne kljuke, konzole, ročaji za omare, aluminijaste šobe...

Izdelujemo tudi individualne izdelke po željah kupcev, a se povpraševanje po tovrstnih izdelkih zmanjšuje, na kar zagotovo vplivajo trenutne gospodarske razmere in globalizacija, ko se ljudje zaradi nižjih stroškov oz. uvoza cenениh izdelkov iz jugovzhodne Azije odločajo za standardne izdelke.

S katerimi podjetji v Sloveniji sodelujete oziroma kje lahko vidimo Vaše izdelke?

Sodelujemo s podjetji Rujz Design, Odako, Fragmat Tim, Starles, Gorenje, Tehmax ...

Beseda, ki se je v zadnjih letih v kakršnihkoli gospodarskih pogovorih ne moremo ogniti, je kriza. Je prizadela tudi Vas? Oziroma, kakšen je ključ, da kljub težjim pogojem še vedno uspešno

»NAŠE GLASILO«

je brezplačno glasilo Območne
obratno - podjetniške zbornice
Novo mesto.

Odgovorni urednici:

Mojca Č. Andolšek
Breda Koncilja

Izdajatelj:

OOZ Novo mesto
Foersterjeva 10
8000 Novo mesto

Izdajateljski svet:

Odbor za izobraževanje in
informiranje pri OOZ Novo mesto

Naslov uredništva:

OOZ Novo mesto
Foersterjeva 10
8000 Novo mesto
telefon: 07/33 71 580
www.obrtniki.eu

e-pošta:

obrtna.nm@ozs.si

Tisk:

Tiskarna Vesel, Novo mesto

Naklada:

1800 izvodov

krmarite svoje podjetje?

Gospodarska kriza je vsekakor vplivala tudi na naše podjetje, velik udarec pa nam je zadel tudi pritok cenejših izdelkov iz azijskega trga, za kar je kriva tudi sporna podjetniška politika nekaterih slovenskih podjetij, ki sem jo občutil tudi sam. Slovensko podjetje je preko posrednika v Azijo poslalo moj izdelek, tam so pridobili poceni surovine in delovno silo in pričeli z izdelovanjem identičnega izdelka, ki so ga nato začeli uvažati v Evropo. Konkurenca je tako resnično čedalje ostrejša, ključ za uspešno krmarjenje na trgu konkurence pa vidim predvsem v prilagodljivosti trgu in kvaliteti izdelkov, ki je zame še vedno na prvem mestu.

Kaj Vam pomeni priznanje OOZ?

Če nič drugega, to priča že o tem, da ste aktiven in dejaven član svoje obrti na našem območju zelo dolgo časa, kar je uspeh sam po sebi.

Priznanja sem bil vesel. Lepo je, če drugi opazijo tvoj trud in prizadevnost pri delu, ob enem pa so takšna priznanja tudi motivacija in stimulacija za aktivno delo v prihodnje.

Kot eden najvidnejših članov Sekcije kovinarjev pri OOZ Novo mesto – kaj je glavno poslanstvo sekcije, kako uspešna je?

To je stanovsko združenje. Glavno poslanstvo sekcije je skrb za poklicni razvoj naših članov, soočanje z aktualnimi problemi in iskanjem ustreznih rešitev, spremljanje zakonodaje z našega področja in po potrebi predlagati spremembe, organiziranje srečanj, predavanj, seminarjev, strokovnih ekskurzij doma in v tujini.

Ste tudi član Odbora za šolstvo – kako pomembno je, da se mladi v izobraževalnih ustanovah začnejo zavedati pomembnosti obrtnih poklicev? In koliko se pravzaprav zavedajo tega dejstva?

Šolski sistem dobro poznam, zato menim, da so mladi še do nedavnega imeli nekakšen odpor do šolanja na poklicnih šolah. Mogoče je k temu prispevala tudi družbena klima, ki je bistveno premalo promovirala pomembnost poklicev in posledično poklicnih šol.

Že hiter pregled strani Zavoda za zaposlovanje nakazuje povečanje povpraševanja po tehničnih poklicih. Menim, da bo ravno trenutna gospodarska kriza odločilno vplivala na spremembe v izobraževalnem sistemu, do katerega mora priti. Opažam, da so se mladi začeli čedalje bolj zavedati tega in da bodo poklicne šole ponovno pri-

Na decembrskem srečanju je prejel priznanje za delo v obrtno-zborničnem sistemu

čele pridobivati na pomenu. Potrebno bo odstraniti miselnost iz naših glav, da če boš naredil šolo, ti ne bo treba delati.

Beseda ali dve še o sami družini – kdo vse Vas spremlja tako v družinskem podjetju kot v hiši, kjer si privoščite počitek po napornem delovnem dnevu?

Prosti čas še najraje izkoristim za sprehod v naravo ali za delo v gozdu, kjer si malce zbiram misli v miru in svežem zraku. Več kot štirideset let sem aktiven pri osrednjem gasilskem društvu v naši občini, kamor sem se včlanil predvsem zato, ker gre za organizacijo ljudi dobre volje, ki so vedno pripravljeni nesebično pomagati sočloveku v težavah. To je ena najstarejših organiziranosti ljudi za medsebojno pomoč. Tu so združeni tehnika, kultura, sociala, izobraževanje v dobrobit ljudi. Še posebej v teh časih se mi zdi spodbujanje dobrotelčnosti in prostovoljnosti izredno pomembno.

Imam štiri odrasle hčere. Najstarejša si je že uredila samostojno življenje, preostale pa prav tako počasi stopajo na pota samostojnosti. Najstarejša hči je glasbenica, druga je sicer profesorica nemščine in zgodovine, a se zadnje tri leta zelo aktivno in uspešno ukvarja z grafičnim oblikovanjem v sklopu moje dejavnosti (www.graficarka-mateja.si), tretja gre po moji poti in študira na Fakulteti za strojništvo v Ljubljani, mlajša pa študira medicino tudi v Ljubljani. Lahko si predstavljate, da so pogovori ob skupnem kosilu vedno zelo zanimivi.